

Joaquim Maria Perramon

Doctor en Ciències
Econòmiques

Bombolles altre cop?

Es torna a parlar de bombolles financeres i hauríem de poder aplicar el que s'ha après de la crisi iniciada l'any 2008. Una de les

lliçons és que la banca es va autoenganyar. La banca no era prou conscient de la gran capacitat que té d'influir en l'opinió pública i, sobretot, que els circuits de la informació pública es retroalimenten i poden derivar en bombolles informatives.

La segona lliçó ve de la mà dels científics que van parar atenció al fenomen de les bombolles. No és veritat que als economistes els passés desapercibut el fenomen. Simplement la bombolla informativa va fer que no els escoltessin, igual que a d'altra gent amb sentit comú. La columna de Juan José Millás (*EL País* 27/06/2003) titulada *Burbujas* - cinc anys abans que esclatés la bombolla! - és antològica.

Amb l'esclat de la bombolla financera arreu del món, científics de l'economia van entrar a fons en l'estudi d'aquest fenomen. És el cas de Jaume Ventura, director i investigador del Centre de Recerca en Economia Internacional (CREI) i catedràtic d'Economia de la Universitat Pompeu Fabra (UPF), que l'any 2014 presentava la seva investigació a la Societat Catalana d'Economia (Institut d'Estudis Catalans) amb el títol *Bombolles especulatives*.

Jaume Ventura, que va recollir informació durant llargs períodes de temps pels Estats Units i d'altres països, relacionava la riquesa amb el producte domèstic. La riquesa és el valor de les cases, el valor de les empreses, el valor dels recursos naturals, el valor de tot l'estoc de capital, de la terra, de tots els factors que hi ha en un país, excepte el del factor humà. Segons Ventura, la riquesa es calcula com un valor de mercat, cosa que vol dir que si la riquesa augmenta en un període breu de temps pot ser perquè efectivament ha millorat el valor d'algun factor econòmic del país o també perquè hi ha una bombolla.

La idea és semblant a la que es fa servir a la borsa amb el PER (Price Earning Ratio) que relaciona el valor d'una empresa amb els guanys que té. Un PER elevat pot indicar que tot va molt bé però també pot ser un seriós avís que l'empresa està sobrevalorada. Jaume Ventura venia a considerar un valor normal de la relació riquesa/producte del 3,5 però preocupant quan arriba a 6, sobretot si aquest increment té lloc en un període molt breu de temps. Doncs bé, ara fa poc el Credit Suisse (Research Institute) ha publicat l'informe anual *Global wealth databook 2019*. Agafant la ràtio riquesa/PIB (2019) sembla que els millors països per invertir serien els que tenen la ràtio més baixa: Irlanda, Finlàndia, Dinamarca, i Suècia. A més, la productivitat (PIB per adult) és molt elevada. Grècia també té la ràtio baixa, però cal parar atenció que el PIB per adult, a més de ser molt baix, ha disminuït. En aquest cas la ràtio baixa riquesa/PIB és un símptoma d'atonía.

Els països amb indicis de sobrevaloració segons la ràtio riquesa/PIB serien Itàlia, Espanya, Regne Unit, França... Però compte: l'augment del PIB en el Regne Unit del 2010 al 2019 és d'un 4,96% i augmenta més el PIB que la riquesa; en aquest cas, potser la valoració respon a causes reals i objectives. El cas d'Espanya és a l'inrevés, la valoració de la riquesa per adult ha augmentat un 8,24% mentre que el PIB per adult només ha augmentat un 2,34%, a més que continua sent baix comparat amb la resta.

La riquesa a Espanya, a la vista de les dades, sembla efectivament sobrevalorada. El que convé, havent après les lliçons de la crisi del 2008, és que aquesta vegada -l'any 2020- es faci més cas als especialistes. |